

'Crisis is vuurproef voor de democratie'

Marianne Birthler (1948, Oost-Berlijn), beheer Stasi-archieven

Achtergrond - 11 mei 2009

Drie vragen over de Duitse democratie en de grondwet aan meer en minder prominente Duitsers met verschillende achtergrond en leeftijd. Vandaag in de serie '60 jaar BRD' Marianne Birthler, beheerder van de Stasi-archieven. "In de DDR was de grondwet een nietszeggend stuk papier. In de BRD is-ie stabiel."

Is de democratie de afgelopen jaren versterkt of verzwakt?

"Kijk, de Bondsrepubliek is sinds het *Wirtschaftswunder* uit de jaren vijftig en met name de jaren zestig vooral een mooi-weer-democratie. Zolang het goed gaat, is het niet moeilijk om overtuigd te zijn van democratische waarden. Nu we in een economische crisis zitten, zal blijken of deze overtuiging stand houdt.

Ik ben zeker niet pessimistisch, maar de democratie heeft nog nooit een zware vuurproef ondergaan. Democratische rechten zijn breekbaar en kunnen ten prooi vallen aan populistten. Zij krijgen een kans op het moment dat het volk de democratie als vanzelfsprekend ziet en niet op waarde schat. We moeten er helaas mee leven dat zowel ter linker- als ter rechterzijde extremisten zijn. Maar het wordt gevaarlijk als extremistische ideeën weerklank vinden bij het politieke midden."

Wat zou u willen veranderen aan de grondrechten?

"Ik vind dat de Duitse grondwet tot de besten ter wereld behoort. Toch pleit ik voor meer directe democratie, vooral op gemeentelijk niveau of in de deelstaten.

Als aanvulling op de parlementaire democratie moet het volk de mogelijkheid hebben direct besluiten te nemen. Daarnaast zou ik graag zien dat de grondwet zich duidelijker uitlaat over kinderrechten. Zo moet een algeheel en duidelijk omschreven verbod op geweld tegen kinderen worden ingevoerd."

Wat betekent de grondwet voor u persoonlijk?

"Sinds de Duitse vereniging twintig jaar geleden, leef ik in een land waarin vrijheid en burgerrechten door een democratische grondwet zijn gegarandeerd. In de DDR kenden we ook een grondwet waarin de rechten en plichten van de burger

waren vastgelegd, maar dat was uiteindelijk slechts een nietszeggend stuk papier.

De grondwet van de Bondsrepubliek is stabiel. Je kunt je er op beroepen en je grondrechten opeisen – precies dat is het grote verschil met de DDR.”

Marianne Birthler (1948, Oost-Berlijn), voormalig Oost-Duits dissidente, is Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik (BStU), beheerder van de archieven van de Oost-Duitse veiligheidsdienst, de Stasi.

Sander van der Ploeg is redacteur van het Duitslandweb

Afbeelding:

BStU/Die Hoffotografen

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3401/crisis-is-vuurproef-voor-de-democratie>